

Nr 235.

Av herr **Godén m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående överflyttande på Sala stads samtliga skattskyldiga av den bergsmän och gruvjordsägare i staden påvilande väghållningsskyldighet.

Sala stads jordbrukande befolkning, bergsmän och gruvjordsägare, torde ifråga om särskilt betungade pålagor intaga en särställning bland de övriga städernas jordbrukande befolkning.

Genom någon gammal hävd, härledande sig från långt tillbaka i tiden, har hela vägunderhållet utanför stadens planlagda område pålagts bergsmän och gruvjordsägare.

Härigenom har ett för dessa bergsmän och gruvjordsägare tyngande underhållningssystem kunnat tillämpas emot dem, och varje begäran från deras sida, om ändring uti detta, för vår tid enastående missförhållande, har alltid lämnats obeaktat.

Bergsmän och gruvjordsägare ha visserligen sedan urgammalt varit de egentliga borgarna i staden, men då för en tid tillbaka sambandet emellan silvergruvan och bergsmännen upphörde, då skiftade också stadens befolkning färg, samt kom att mera allmänt likna övriga städers borgerskap.

När de egentliga bergsmännen voro ägare till silvergruvan, då voro jämte gruveandel, tomt i staden samt en jordbrukstomt med skog, utanför det planlagda området, oskiljaktligen förenade.

Härmed var det fastlaget, att bergsmännen voro de största samhällsintressenterna, och då således även de, som hade att svara för stadens onera.

När Sala silvergruva för mer än 30 år sedan försåldes, då blev det även en förändring uti de hittintills rådande förhållandena. Sambandet emellan tomt i staden samt jordbrukstomten upphävdes, och den sedan århundraden, bergsmän och gruvjordsägare tillhörande skogen och skogsmarken fräntogs dem samt lades under hela stadens förvaltning och ägo.

Genom alla dessa förändringar kvarstod visserligen den gamla benämningen bergsmän och gruvjordsägare, men de gamla förmånerna för dem äro borta, men icke så dem av ålder påvilande skyldigheter.

Ännu i dag är det bergsmansjorden som avlönar kyrkoherden samt gruvfrälsejorden komministern. Visserligen skall detta förhållande upphöra i och med de nya lönereglerna inom pastoratet, men detta onus skall dock uti laga ordning amorteras under 20 år, innan fullständig befrielse inträder.

När nu bergsmännen undan för undan miste sin förmåner, så hade de givetvis även tänkt att rättvisa och billighet från stadens sida skulle visas dem även ifråga om de skyldigheter, som de enligt gammal hävd ålagts och då särskilt beträffande det för dem så särdeles betungande vägunderhållet. Men härvidlag har ingen rättelse kunnat ske, snarare har i stället underhållstungan ökat, enär tillsynen av vägarna blivit strängare och underhållet därigenom ännu dyrare.

Sala stad omfattar en areal av 8,742 hektar, och längden av de på bergsmän och gruvjordsägare fördelade allmänna vägarna torde uppgå till 35 kilometer. Samtliga vägar äro synnerligen starkt trafikerade och på grund därutav kostsamma att underhålla. Tid efter annan framkomma klagomål över deras skötsel, men det torde överstiga de underhållsskyldigas ekonomiska förmåga att på ett fullt tillfredsställande sätt kunna hålla dessa vägar uti någorlunda gott stånd.

Skola dessa vägar en gång kunna sättas i fullgott stånd samt underhållas på samma sätt som den omkringliggande landsbygden håller sina allmänna vägar, då skall detta kunna ske endast därigenom, att underhållet av dessa vägar lägges på hela stadens axlar.

Såsom exempel på huru stor denna vägtunga blir för den enskilda kan anföras följande.

En jordbrukare med 2 tomter om 35 tld. har på sin tilldelta väglott utfört 26 häst- och karldagsverken med grusning. Efter ett pris av 20 kronor för häst och karl blir detta kronor 520. Vid restsynen pådömas ytterligare 30 lass, motsvarande 15 häst- och mansdagsverken, tillsammans således 820 kronor. Utom detta tillkommer avgift för en icke indelt väg samt betalning för vintervägunderhållet.

Kostnaden för vägunderhållet motsvarar ungefär vad som är vanligt att betala för arrenderad jord uti andra trakter, och ofta är det så, att på grund av denna vägtunga arrendebeloppet inom staden är lägre pr areal än uti den omkringliggande landsbygden.

Någon ersättning i form av ökat statsbidrag kommer aldrig dessa vägunderhållningsskyldiga tillgodo, då, såsom bekant, sådant bidrag icke utbetalas till städerna.

Gång efter annan har frågan om en ändring uti berörda förhållande hänskjutits till myndigheternas prövning, men alltid utan resultat. Man har hänvisat till, att ingenting nytt uti sak framkommit, som kunde föranleda ändring uti det bestående, och så har frågan för den gången åter förfallit.

Emellertid torde det vara klart, att en sådan påvisad orättvisa ovillkorligen måste ändras, och då de, som skulle kunna åstadkomma ändring, icke vilja, återstår ingenting annat än att rikta lagstiftningens uppmärksamhet på saken, på det att rättvisa skall kunna tillämpas.

Frågan är dock utav den natur, att den icke utan vidare kan avgöras utan en fullständig utredning. Och med hänvisning till det anförda, få undertecknade vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att uti skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag om det sätt, varpå den nu bergsmän och gruvjordsägare inom Sala stad påvilande vägunderhållningsskyldigheten må kunna överflyttas på Sala stads samtliga skattskyldiga invånare.

Stockholm den 28 januari 1921.

Per Godén.

C. J. Ericsson.

Adolf Janson.
